

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.

List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Dolenjskim junakom v spomin.

Že ponovno so „Dolenjske Novice“ prosile za poročila o dolenjskih junakih, hoteč imena dragih bojevnikov ohraniti tudi bodočnosti.

Doslej ste se našim pozivom še najbolj odzvali župnija Št. Peter pri Novem mestu in Adlešiči. Iz teh dveh župnij smo dobili natančna poročila o usodi ranjenih, ujetih, ali celo padlih vojakov. Iz drugih župnij smo pa doslej dobili le bore mala poročila, tako, da niti daleč ne moremo reči, da je doslej naš list zamogel ovekovečiti dolenjske junake v sedanji svetovni vojski.

Zdi se nam, da naši prijatelji zunaj ne znajo dovolj ceniti taka poročila; zato jih moramo vsaj nekoliko opozoriti na pomen takih poročil.

Pred vsem moramo povdarjati, da je vsak list s podobno smerjo, kakor je naš, navezan na dopise, in vesel, če jih dovolj dobi. Saj se ravno iz dopisov lahko pregleda gibanje ljudstva v tem ali onem kraju; taki dopisi ne razvesele samo tamšnjega domačina, ki je še doma ostal, ampak še veliko bolj rojake, ki prebivajo drugje, pa kljub temu iz časopisov zasledujejo, kaj se doma godi; pomenljiva so pa tudi za znanstvenika najrazličnejših strok, ker lahko iz njih črpa gradivo za svoja dela.

Če že to velja za dopise sploh, koliko bolj to velja za poročila o usodi dolenjskih bojevnikov. Saj še dostikrat domačini v lastni župniji ne zvedo novic iz drugega konca župnije, kaj še-le tisti, ki bivajo izven župnije, morda celo daleč v tujini. Ni ga skoro človeka, ki je bil rojen na Dolenjskem, ali je vsaj dalje časa tu bival, koji bi ne imel niti enega dolenjskega znanca v vojski. S kakim veseljem bi tak Dolenjec ozir. bivši Dolenjec prebiral naš list, ako bi imel iz vseh dolenjskih krajev poročila o usodi dolenjskih junakov.

Taka poročila imajo pa tudi znanstveni pomen. Kako slastno stičemo sedaj po starih „špehah“ in časopisih, v kojih upamo najti kaj zgodovinskega gradiva, bodisi v krajevnem, političnem, verskem, gospodarskem oziru, itd.! Koliko večje bo pa tudi kasneje zanimanje za one liste, ki so imeli podrobna poročila o slovenskih vojaki v sedanji vojski. Kak vseslovenski, ali celo svetoven list se naravno ne more ozirati na take podrobnosti; krajeven list, kakor so „Dolenjske Novice“, je pa že po svojem poklicu dolžan v prvi vrsti prinašati krajevne zanimivosti.

Prosimo torej naše znance in prijatelje, naj nikar ne omalovažujejo naših pozivov za poročila o usodi dolenjskih junakov! Posnemajte uvodoma navedene, v tem oziru vzorne župnije v Št. Petru in Adlešičih! Ako stori vsak zaveden in razumen Dolenjec svojo dolžnost, lahko poleg vsega družega „Dolenjske Novice“ služijo ne-le v sedanjo zabavo in poduk, ampak tudi za pozneje igrajo važno vlogo v dolenjski junaški kroniki!

Žrebanje velike loterije „Slovenske Straže“ v korist ubogim otrokom, vdovam in sirotam padlih junakov in invalidom že meseca maja. Takoj kupite srečke.

Z južnega bojišča

piše dne 26. marca 1915 znani dolenjski rojak svojemu prijatelju med drugim:

... Od 22. t. m. smo zopet na letovišču. Dokler smo bili v R... smo jako dobro izgledali. Tudi na slikah se pozna, da smo okrevali; a vse to je samo navidezno. Odkorakali smo okoli polu 8. ure jutraj. Kmalu nam je postalo vse pretežko, vroče i. t. d., jaz sem imel samo nahrbtnik in samo potrebno seboj, in še to mi je bilo preveč, jaz sem si kmalo pomogel. Vrgel sem ga na jednega vranca, kmalo na to, ker mi je bilo vroče, sem plašle skel in vrgel zopet na drugega. Potem grem še en čas naprej; še puška mi je postala pretežka. Tudi zato sem imel tukaj pomoč, dal sem jo svojemu adjutantju, Gjuro Dragič-u (pravoslaven). Gjuro Dragič je četovodja tovrne živine, velik in raven, ima še debel glas; pravi junak, njegova obleka je bila vsa razcapana. Mi smo dobili v R... vso novo obleko in v staro sem oblekel Gjurate čisto po vojaško, samo mesto kape ima eno črno kučmo.

Gjurate imam prav rad; me vse uboga in vse rad napravi, kar mu ukažem. Gjura večkrat pravi: „Boga mi, Stabsführer naš, je dober čovjek, znaš, on je naš.“ Sploh me imajo vsi moji „Traghtierführerji“ ali tovarniki radi; včasih me hočejo kar opijaniti, tako, da ni da bi šel v gostilno. Pri teh ljudeh je jugoslovanska navada, ako ne sprejmeš je potem užaljen in misli, da ga nimaš rad. Jaz grem vedno iz tega stališča, da lepa beseda tudi lepo mesto najde, med tem pa so nekateri zelo surovi ž njimi. Jaz jim pravim pa vedno „momak“; to jim vgaja. Meni ti ljudje naravnost ugajajo in so prav zaprav obžalovati, ako pa še slabo ž njimi ravnaš, so še bolj obžalovanja vredni. Tembolj ko se pomisli, da nimajo nobenih šol ne cerkva, sploh nič, kjer bi se mogli kaj naobraziti. Živi in čepi v svoji leseni koči; ovce, koze, kakšne kokoši, konjička seveda tudi ne manjka, male živine, kakor jo imajo navadno tukaj, vse to se pase zunaj okolico koč. On pa, da ima duhan, in črno kavo, to je poglavito in menda tudi vse njegovo veselje. Zemljo obdela pa toliko, kar nujno potrebuje, veliko posla tako nima za obdelovanje, ker samo rado raste brez gnoja. Zemlja je izvrstna, pravi zaklad, samo ni ga, ki bi znal porabiti. Pravoslavni imajo tudi prašiče in še celo jako lepe, seveda tudi večinoma na prostem.

Najdeš pa tudi velike posestnike, kateri imajo po 200 živine, do 300 tudi ovac in kakih 10 konjičkov.

Sedaj preidem pa zopet nazaj na korakanje. Ko sem vse odložil in se nekaj časa polagoma naprej gibljem, je kmalo nastal odmor.

Pogledam v mojo krušno torbo, v kateri najdem porcijo komisa in še en mali košček prekajene, kuhane prašičje pečenke, katero mi je moja žena pred nekaj dnevi poslala; teknilo mi je izvrstno, tako kakor še nikdar poprej. Zdaj pride pa na vrsto „Dolenjski puterh“, 6 litrov vsebine. Na puterhu je zapisano Anton Kos „Hotel pri pošti“ Rudolfovo. Ta puterh si je moja žena skoraj gotovo izposodila. Poslala mi je tudi puterh vina iz naše prekrasne Trške gorice. Žali Bog, da že davno ni bilo v tem puterhu vina iz Trške

gore, pač pa je bil črni dalmatinec, na katerega smo se tudi že privadili, tako da nas je prav dobro okrepčal. Tega puterha bil je deležen marsikdo, v prvi vrsti pa seveda bližnji znanci. Može so popadali na levo in desno, vsak na svoj telečnjak, ne da bi gledal, kam se bode položil, samo, da se odpočije.

Cesta je bila silno slaba, ker je dan popreje snežilo in deževalo. Ko smo se malo pokrepčali in zopet oživili, pride povelje: „naprej, sedaj pa Bog pomagaj!“ Predno naše stare in že docela izmučene kosti spraviš zopet v pravi tir, bi bilo treba skoraj kontrapeze. Zdelo se mi je vse tako, kakor da imam pred seboj dolg hudo obložen tovorni vlak, kateremu je treba zadaj priklopiti še en stroj, tako smo se začeli zopet gibati naprej.

Polagoma smo prišli na namenjeni prostor, v nek kotel med hribi, kjer se nahaja mala vasica. Razvrsteni smo bili v tej vasici po teh turških kočah in shrambah. V tacih slučajih imam pa jaz vedno veliko posla. Konjičke smo brzo raztovorili. Sedaj je bila pa moja naloga, oskrbeti našemu moštvu. Posrečilo se mi je do večera vse to dobiti. Jaz in še en par družih smo v eni prijazni sobici, po možnosti dobro prenočevali.

Danes sem pa izvedel žalostno novico. Mi se moramo namreč preseliti v drugo koč, ker pridejo sem častniki in štabna kuhinja. No, pa jaz si bodem že zopet kaj dobrega poiskal, samo da je le poslopij tu dovolj: tam, kjer so sedaj gospodje, so stenice. Ne vem, če sem Ti že omenil, da so v Bosni konji in živina male pasme, nasprotno pa so uši posebno velike pasme in tudi silno plodovite. Kaj dela sedaj naše moštvo, Ti ne morem še zapisati.

Žena mi je pisala, da naj pošljem puterh nazaj. Zakaj? Kos pač lahko puterh žrtvuje za vojsko, ker nam tukaj prav pride. Kadar prideš kaj k meni domov, povej, kaj sem Ti pisal, ker mi s tem prihraniš, da mi ni potreba dvakrat pisati. Pozdravi vse znance.

Vrednost dobitkov loterije „Slovenske Straže“ 20.000 kron. Naberite tudi pri svojih znancih denar za srečke in pošljite takoj denar z naročilom „Slovenski Straži“ v Ljubljano!

Gospodarstvo.

Kako naj postopamo letos pri škropljenju trt, da prihranimo na galici.

Žalostna resnica je, da nam bo letos v Avstriji povsod galice za škropljenje trt primanjkovalo. Po zaslugi c. kr. kmetijske družbe je v tem oziru dežela Kranjska še najmanj prizadeta.

Boljši posestniki, ki naročajo galico pri kmetijski družbi, so ali popolnoma, ali vsaj po večini ž njo preskrbljeni. Manjšim vinogradnikom pomagati, je gotovo krščanska dolžnost vsacega, kdor ima galico v zadostni meri na razpolago.

Ker bodo tudi nadomestila za galico (perocid, tenaks, itd.) kmalo razprodana, moramo gledati, da izhajamo s tem, kar imamo na razpolago, zlasti pa moramo

štediti z galico. Kako, to nam naj povedo naslednje vrstice.

Galica je hud strup za glivico peronosporo, ki povzroča znano bolezen rjo ali palež imenovano.

Če se v kapljicah dežja ali rose, ki pade na trto, raztopi le prav neznatna množina modre galice (zadostujejo že tisočinke odstotkov), zastrupi ta množina kali glivice peronospore, da se ne morejo razviti.

Če bi galico dež ne opral, bi tedaj lahko vzeli galice veliko manj kot po navadi, pa bi palež zabranila. Le zaradi tega, ker se z apnom pomešana raztopina galice v dežju prehitro topi, moramo vzeti močnejšo raztopino galice kot je treba.

Zato so že od nekdaj strokovnjaki skušali galici primešati kakšno snov, ki jo dela težje raztopno.

To je na primer praktično izkoristil izdelovatelj „tenaksa“, nadomestilnega sredstva za škropljenje trt, ki je prav dobro in zanesljivo.

Tenaks vsebuje v 1 kg še ne 1/2 kg galice (pravzaprav le 43 dkg) in vendar ravno tako dobro učinkuje, kot 1 kg galice v enoodstotni galicno-apneni zmesi.

V tenaksu je namreč poleg galice in sode, ki v njem nadomestuje apno, še neka glina, ki dela galico na trti manj raztopno, tako, da je ne more dež prehitro oprati.

V Italiji je priporočal neki Martini, da se poleg galice raztopi v vodi galun in potem se pridene apna kot po navadi. Pri tem se iz galuna izloči ista glina, ki se nahaja v tenaksu in zato galica bolj učinkuje, čeprav se je vzame polovico manj kot sicer.

Martinijevo škropilno zmes se tedaj pripravlja na sledeči način:

Na 100 litrov vode se vzame pol kvečjemu tričetrt kilograma galice in pol kilograma galuna.

Ko se oboje raztopi kot po navadi, se pridene 1 kg apna, raztopljenega v škafu vode, ki smo jo bili poprej odvzeli od zgoraj omenjene množine (100 l) vode.

Tako pripravljen, redek apnen belež se precedi čez gosto sito ali platno v kak sod ali čeber in potem se po škafih vanj vliva raztopino galice in galuna in se pri tem dobro meša.

Ko je oboje dobro pomešano, vzamemo košček reagenčnega papirja in preskusimo, če smo vzeli apna zadosti, to je, če ni pripravljena škropilna zmes več kislja, kajti kislja škropilna zmes opali, kakor vemo, trto.

Bel (fenolftaleinov) reagenčni papir, mora, pomočen v to zmes, postati rdeč, oziroma rudeč (lakmov) papir moder (plav). To je tudi pri navadni galici najbolj zanesljivo sredstvo, po katerem spoznamo, če smo vzeli apna zadosti.

Martinijevo škropilno zmes (galico, galun in apno) je pred kratkim na shodu veččakov v vinarstvu in kemiji na Dunaju, kterega se je udeležil tudi podpisani, priporočal g. dr. Ripper, ravnatelj kmetijsko-kemijskega preskušališča v Gorici, ki jo je sam kot popolnoma zanesljivo izkusil.

Ker se da ž njo galica za polovico nadomestiti z veliko cenejšim galunom (galica stane sedaj že 250 K, galun 35 K metrski stot), kakor tudi, ker imamo galice sploh pre malo, priporočam našim kranj-

skim vinogradnikom: rabite Martini-jevo škropilno zmes!

Na galici se pa da tudi mnogo prihraniti, če imamo dobre škropilnice in prave razpršilnike in če pravilno škropimo.

Najbolj priljubljene in priporočljive so pri nas škropilnice „Avstrija“, tvrdke F. Nechvile na Dunaju.

Od razpršilnikov se najbolj priporoča njegov polnoškropeč razpršilnik „Komet“.

Hipna zatvornica in vrvnec pritiska na škropilni cevi omogočuje, da dela škropilnica le z močnim pritiskom, tedaj, da le fino razpršuje in da se dotok (curek) lahko z enim prstom ustavi. To pride zlasti prav pri škropljenju grozdja in mladih trt, da se galice po nepotrebnem ne trati.

Cedilna cevka na škropilni cevi preprečuje, da se razpršilnik zamaši, škropljenje gre tedaj hitro in brez sitnosti od rok.

Vse te novejšje iznajdbe se dajo porabiti za vse Nechvilove škropilnice (Avstrija, Hidrolina, Avtomata, itd.) Komur sredstva dopuščajo, naj si jih nabavi.

Pred vsem pa velja: proč s „škarjami“, najslabšo škropilnico na svetu. Ta trt ne škropi, ampak obliva. Polovica drage galice gre po tleh in pri tem so trte še slabo poškopljene. Kdor škropi s škarjami, zlasti letos, je potratnež!

Konečno naj sledi še navodilo, kako je treba pravilno trte škropiti:

1) Ker nam galice primanjkuje, škropimo letos samo trikrat v letu. Prvič, ko odraste trtna mladika 40 cm na dolgo, drugič 14 dni za prvim, tretjič tri tedne za drugim škropljenjem. Le ako bi bilo vreme deževno, škropimo prvič prej, v krajših presledkih in štirikrat v letu.

2) Za prvo škropljenje vzemi eno-odstotno, za drugo in ostala škropljenja poldrugoodstotno raztopino. Če škropiš s perocidom, vzemi ga za polovico več.

3) Apno ima le ta namen, da odvzame galici kislino; vzemi ga tedaj le toliko, kolikor je treba, da reagenčni papir barvo spremeni.

Pri galici je treba navadno živega apna toliko kot galice, vgašenega polovico več. Pri perocidu je treba apna še manj. Preveč apna škoduje.

4) Raztopi apno samo za-se in galico (ozir. galico z galunom, ozir. perocid) tudi za-se. Neposredno pred škropljenjem vlij raztopino galice (ozir. galice in galuna, ozir. perocida) raje v raztopino apna kot narobe. Dosegel boš finejšo galično usedlino, ki bolje učinkuje.

5) Pripravi le toliko galične zmesi, kolikor je moreš v enem dnevu porabiti. Galica sama stoji lahko poljubno dolgo, z apnom pomešana je že drugi dan slaba.

6) Škropi trte le kadar so suhe, a ne v najhujši vročini. Predno pride prvi dež, se mora galica na trti dobro posušiti, sicer ni škropljenje nič izdalo in ga je treba ponoviti.

7) Ne obličaj trt, ampak škropi jih tako fino, kakor da bi padla rosa na-nje. Pri tem porabiš manj galice in trte so bolj zavarovane proti boleznim kot če jih na grobo škropiš.

8) Škropi trte po celem vinogradu najprvo le od ene strani in ko ta osahne, po drugi strani. Tako ne boš škropil nič po nepotrebnem dvakrat in prihranil boš na galici.

9) Ne škropi samo listja, ampak škropi tudi grozdje, zlasti pri prvem in drugem (ozir. še tretjem) škropljenju. Grozdje je treba tako močno poškopiti, da od njega kaplje. Ne pozabi škropiti tudi pozneje odgnalih (novih, zelenocephljenih itd.) trt večkrat in pogostoma.

10) Če napade peronospora vršičke in zalistnike, odreži (najbolje od druge polovice avgusta naprej) in sežgi jih.

Nekaj dni pred škropljenjem poveži trte. Zatiraj pa tudi plevel v vinogradu, kajti plevelnat vinograd je najbolj izpostavljen trtnim boleznim.

B. Skalicky,

c. kr. vinarski nadzornik.

Dopisi.

Med vojnimi rokodelci. Slovenski krojač piše med drugim: Opisati vam hočem malo, kako mi je šlo v Srbiji. Imeli smo pravo cigansko življenje. Bil sem tam jaz in par nemških krojačev. V najhujši zimi smo šivali pri ognju na prostem obleko raztrganim vojakom. Kolikokrat je kaka granata ali šrapnel nad mojo glavo igrala svojo navadno pesem in gromenje topov in pušk nam je delalo kratek čas. Tako življenje je trajalo čez en mesec; potem smo dobili novega šoštarja. Ta ubogi siromak bi bil skoro od strahu umrl. Kadar je čul žvižgati kroglo, zakadil se je v sneg in klical: „sie kommt, sie kommt, hütet mich!“ (Že pride, že pride, branite me!) Imeli smo z njim največje veselje; a to ni trajalo dolgo. Poslali so nas nazaj v eno skoro popolnoma požgano in razstreljeno vas, kjer so bili sami avstrijski Srbi in begunci. Ubogi siromaki, ampak zelo dobri ljudje. Tam smo ostali dva mesca in sem se naučil precej dobro srbsko govoriti. — Sedaj pa sem v Osijeku v vojaški tovarni za obleko. Nas je čez 7300 krojačev in delamo vsak dan od 6. ure zjutraj do 7. ure zvečer.

Belokranjski vestnik.

Iz Črnomlja. Komaj so se malo posušile solze tužnima roditeljema dr. Majerla, ki je v jeseni padel na severnem bojišču, jih je že zadela nova nesreča. Ravnokar so dobili poročilo nekega sanitetnega narednika Simo Rističa, da je brat dr. Majerla, Tone, ki je študiral tehniko, padel na polju časti ravno na velikonočno nedeljo. Pokopali so ga 6. t. m. — Stotnik Zwirn piše tudi starišem:

„Velepoštovani rodbini Majerle sporočam tužno vest, da je naš ljubi tovariš Anton Majerle, kadet pri prvi kompaniji 4. bos. herc. polka, dne 4. aprila, ko so naši navalili in pogнали sovražnika iz njegovih pozicij — padel kot prvi junak za domovino in cesarja. Zadela ga je krogla v srce, tako, da mu je bila smrt nagla in brez bolečin. Bog naj Vas vse tolaži v veliki boli! Častna odlika za hrabro ponašanje je našemu junaku zagotovljena. Priporoča se Vam stotnik Ludvik Zwirn.“ Žalostnim roditeljem najodkritejše sožalje!

Iz Adlešič 12. aprila. Zadnje „Dol. Nov.“ zapisale so čisto prav opombo „Berite Dol. Nov.“, češ, ko bi bili naročniki in drugi bralci poslušali in ubogali opomin glede nakupa galice, ki so ga prinesle „Nov.“ lani ok. Božiča, koliko bi bil danes marsikdo na dobičku. Pisec tega dopisa je nemudoma, ko je bral v „Nov.“ ta nasvet, poslal kmet. družbi 20 K za 25 kg galice, katero je tudi dobil, in je imel pri tem dobička, če se računa danes galico kg po 1 K 40 h, celih 15 K. Toda galica bo še dražja, in bo potem dobiček še večji. Kako pametno je torej ubogati opomine v „Dolenjskih Novicah“.

V zadnjih „Dol. Nov.“ je bilo brati v spisu „Živinoreja v Sibiriji“, da se imenuje v ruskem jeziku kmet „kristjanik“. Pri tem sem se spomnil na izraz „krščena“, ki rabi Dolenjecem in, kakor se čita v Pleteršnikovem slovarju, tudi Notranjem, mesto besede dekla. Iz teh dveh izrazov se da sklepati, da so bili med Slovani prvi, ki so vsprejeli krščansko vero, kmetje in posli, hlapci in dekle, katere so potem njih še poganski gospodarji, najbrž iz zaničevanja, imenovali „krščence“. Iz teh dveh izrazov bi se dalo pa morda tudi še sklepati, da so prinesli Slovenci ime „krščena“ seboj, ko so se priselili iz severa, kjer so bili morda še z Rusi en narod, na jug. Vsaj je znano, da je menda ravno slovenščina najbolj podobna ruščini in pred kratkim so prinesle „Dol. Nov.“ v nekem dopisu glede Rusov, da govori Rus, kakor kak stari Dolenjec.

Iz Radovice. Vojak Ivan Janžekovič, bivši organist na Radovici, piše svojemu župniku: „Letos Vam voščim vesele vel. praznike z blatnih vrhov nanovo zasneženih Karpatov. Po petdnevni krvavi bitki, v kateri me je dobri Bog čudežno obvaroval gotove smrti, imamo par dni mir, le kaka granata ali šrapnel pade sem ter tje.“

Iz Ljubljane smo odšli 16. marca in 20 tega sem bil že v silovitem, strašnem ognju. Če sem kedaj molil iz srca, sem gotovo te dni in predobri Bog me je obvaroval vsake nesreče. Priporočam se Vam v molitev o svetih vel. praznikih.“

Nevtralne države.

KakolItalija. Rimski „Giornale d'Italia“ svetuje italijanski javnosti, naj ostane mirna in naj le zaupa vladi, ki hodi odločno svojo pot.

Bulgarija. Po poročilih raznih listov je napetost med Bulgarijo in Srbijo vsled zadnjih upadov bulgarskih četašev v srbsko Macedonijo precej velika. V zvezi s Srbijo so se baje pa tudi poslabšale razmere med Bulgarijo in Rusijo. Pravijo celo, da so diplomatične zveze med tema dvema državama prekinjene.

Grčija. Grčija se je zadnji čas, kar je odstopil Venizelos, precej poboljšala. Pod vplivom grškega kralja se drži Grčija strožje nevtralnosti in baje tudi ne dopušča več prevoza vojnega materiala za Srbijo.

Kitajci. „Novo Vreme“ poroča iz Pekinga 12. aprila: Kitajska vlada pripravljala javno mnenje, da je neizogibno ugoditi japonskim zahtevam. Oficijozno se izjavlja, da odklanja Kitajska vsako odgovornost, če se kršijo koristi drugih držav, osobito Anglije.

Oficijozni ameriški listi priznavajo, da je Amerika ugovarjala, da bi Japonska zasedla Mandžurijo.

Vojska z Rusi.

Uspeh velikonočne bitke. Uradno se 8. t. m. med drugim poroča: Neprestane ruske napade, posebno na obeh straneh doline Laborce, kjer je sovražnik zastavil največji del bojnih sil, ki so pred Przemyslom postale proste, smo z zelo znatnimi izgubami za sovražnika v teh dnevih odbili. S protinapadi so nemške in naše čete na višinah zahodno in vzhodno od doline osvojile več močnih ruskih postojank. Četudi boji na tej fronti še niso končani, je vendar uspeh velikonočne bitke, ki nam je prinesel do 10.000 neranjenih ujetnikov in številni vojni material, nesporen.

Rusi ne štedijo z moštvom. „Nova Reforma“ piše: Večtedenska ruska ofenziva ni dosegla drugega, kakor le nekatere krajevne uspehe. Rusi so zasedli nekoliko naših preveč naprej pomaknjenih pozicij, a s tako velikanskimi žrtvami, da žrtve niso v nikaki primeri z uspehom. Rusi podijo svoje vojake v tako gostih zaporednih vrstah k naskoku, da izgubijo cele polke, preden osvojijo eno pozicijo. Na ta način se mora človeški material nazadnje vendarle izčrpati. Rusko taktiko v Karpatih bi lahko imenovali tratenje živih in mrtvih sil. Rusi so v veliki številni premoči in imajo na razpolago ugodno železniško omrežje, a vendar niso dosegli bistvenih uspehov. Nasprotno pa naše čete na vzhodnem krilu dobro napredujejo, v središču karpatske črte pa kakor trden zid odbijajo vse napade. Bliža se trenutek, ko bodo naše čete tudi v središču karpatske črte prešle k ofenzivi. Polagoma se bo ruska premoč zmanjšala, sile se bodo izjednačile in potem Rusi ne morejo več računati na zmago.

Rusija vpoklicala letnik 1916. Carjev ukaz je poklical pod orožje letnik 1916 in pomnožil rusko armado na ta način za 585 tisoč mož.

Ruska ofenziva na celi karpatski fronti ustavljena. Dunaj, 12. aprila. (Kor.

urad.) Iz vojnega poročevalskega stana se poroča: Na celi karpatski fronti je postalo znatno bolj mirno. V zahodnem delu se že, odkar so Rusi v dolinah Ondave in Laborce z močnimi silami poizkušali prodreti, pa se je ta poizkus v velikonočni bitki z izredno težkimi sovražnimi izgubami izjalovil, več dni ne bijejo. V oddelku med Viravo in Užokom stoječe čete so zadnje dni odbile na črti Telepoc-Zellse-Juhaslak-Patakofalu vse napade. Tudi tukaj ponehava ruski napadi. Višine, ki na severu krijejo prelaz Užok, so naše čete v tridnevni silovitih bojih obdržale. Včeraj se je tu vršil le topovski boj. Severno od Tuholke in Slavskega se je posrečilo Nemcem in našim četam osvojiti več postojank in ujeti precej Rusov. Od padca Przemysla trajajoča ruska ofenziva je tedaj na celi fronti ustavljena; na večih točkah je bila s protinapadi naših čet občutno zadeta.

Nemško-francosko-belgijsko bojišče.

Francoska ofenziva. Francozi še svoje napade med rekama Maas in Mosel ne prestando vzdržujejo hoteč prodreti nemško fronto. Nemci so doslej vse napade odbili. Sovražniki niso dosegli najmanjšega uspeha. Uradna poročila poročajo sicer zelo podrobno o bojih v posameznih krajih, a teh malih krajev itak malokdo pozna.

Francoski manjka vojaštva. Turinska „Stampa“ objavlja pogovor z nekim bivšim ministrom, ki je izjavil, da se Francija ne bo mogla dolgo časa upirati, ker ji manjka moštva. Obletnica izbruha vojske bo prinesla mir.

Na južnem bojišču.

Zdravstveno stanje v Srbiji. Sofijski „Mir“ poroča o zdravstvenih razmerah v Srbiji: Upravitelj in predstojnik misije „Rdečega križa“ iz Amerike, dr. Ryan, je izjavil, da bi se mogle v Srbiji epidemične bolezni tako zelo razširiti, da bi utegnili ta mala država popolnoma izumreti. On je imel v svoji bolnici 2900 bolnikov, od katerih jih je velik del umrl. Epidemične bolezni najhujerazsajajo v Djevdjeliju, Nišu, Belgradu ter Kragujevcu, kjer se sedaj nahaja srbski glavni stan. Torej so v centrih srbskega kulturnega življenja najbolj razširjene nalezljive bolezni. Zlasti bedno je stanje žen in otrok, ki jih ne sprejemajo v bolnice. Zato je sir Lypton prosil javno mnenje na Angleškem, da se čim prej pomore tej državi, ki toliko trpi vsled epidemij.

Obstreljevanje Belgrada. „Az Est“ poroča 8. aprila iz Bukarešta: Po belgrajskih poročilih je zadnje obstreljevanje v Belgradu napravilo veliko škodo. Na cesto kneza Mihaela in na Balkansko cesto je padlo veliko krogel. Posebno šrapneli so povzročili velika opustošenja. Ena krogla je padla v kavarno Katarina in ubila tri goste. Obstreljevali so avstrijski monitorji. Ko so ladje oddale mnogo strelcev, so odplule, ne da bi jih zadele srbske krogle.

Turška vojska.

Priprave zaveznikov proti Dardanelam. Glasom v Atene došlih vesti naraščajo vojne priprave zaveznikov v orientu. Nadaljne francoske čete, in sicer eno divizijo, so prepehali iz Marzilije in Alžirja v Aleksandrijo, kjer se nahajajo že čete, ki so bile prej poslani na otok Lemnos, z generalom d' Amade in njegovim glavnim štabom. Nova divizija, pod poveljstvom generala Baillouda, sestoji iz rezervistov, ki so še bili v francoskih mobilizacijskih središčih na razpolago, in iz izbranih alžirskih čet. Tej diviziji se ima pridružiti neodvisna divizija angleških čet, sestavljenih iz avstralskih in novozelandskih kontingentov. Čete, ki so ostale na otoku

Lemnos, so pod poveljstvom generala Beaumonta.

Zopet dve križarki težko poškodovani. Carigrad, 9. aprila. Polovico dardanelskega brodograja je odplulo proti Siriji: Angleška križarica „Yarmouth“ in francoska oklopna križarica „Leve Gambetta“ sta tudi težko poškodovani.

Odločilna akcija za Dardanele odgođena. Casopisje tropsporazuma priznava, da so odločilno akcijo za Dardanele odgođili do junija meseca.

Angleži so zasedli poleg dardanelskih otokov tudi celo vrsto drugih egejskih otokov, ki so grška last. V Atenah so zaradi tega zelo razburjeni.

Domače in tuje novice.

Sedmine po ranjku preč. g. kanoniku Fr. Špendalu, katero je bil opravil dne 12. t. m. mil. gospod proš. dr. Seb. Elbert z obilno asistenco, so se vdeležili trije součenci; preč. gg. dekan Schweiger, duhovni svetnik Sajé in župnik v pok. Lovšin. Svoja sočutja so še izrekli kolegijatnemu kapitelju gg.: deželni glavar dr. Šušteršič, dvorna svetnika pl. Šuklje in grof Chorinsky, generalni major pl. Supančič Kroisenau, državni pravdnik dr. Kremžar, odvetnik dr. Schegula, občina Tržič, součeneec ravnatelj Valentinčič, i. t. d.

Zdrav je še v Karpatih g. Feliks Mejak iz Novega mesta.

Iz ruskega ujetništva se je oglasil Franc Padar, poštar iz Dobropolj. Pismo je hodilo od 26. januarja do 9. aprila. Biva v mestu Tomsk v Sibiriji.

Stud. med. Ivan Lovšin — v Sibiriji umrl. Iz Sibirije je došla dne 10. aprila v Ribnico tužna vest, da je v sredini marca v Omsku preminul med. Ivan Lovšin, član kat. akad. društva „Danica“, doma iz Ribnice, ki je služil pri 47. pešpolku in izvršujoč sanitetsko svojo službo padel meseca novembra v rusko ujetništvo.

Vojaške vesti. Iz uradnega seznama izgub: Mihelič Fran iz Kočevja, 29. črno-vojn. maršbat., mrtev. Grden Ivan, 7. lovski bataljon, iz Novega mesta, ujet. Lisec Josip, 7. lov. bat., iz Krškega, ujet. Lobe Ivan, 7. lov. bat., iz Kočevja, ujet. Žabkar Franc, 7. lov. bat., iz Krškega, ujet. — Pogrešajo se: Leopold Šuštar, 17. pp., 7. stot.; pojasnila na Terezijo Šuštar, p. Šmarje-Sap, Dolenjsko. Zbočnik Alojzij, korporal, 27. domobr. p., 4. stot.; pojasnila Ferdu Vigele, nadučitelj, Loški potok, p. Travnik pri Rakeku. Josip Zajec, 7. lov. bat., 1. stot.; pojasnila Kati Grahek, Rožanec 8, pošta Črnomelj. Franc Zidar, korp. 27. črno-vojn. p., 6. stotn.; pojasnila Ani Zidar, Tihoboj, p. Sv. Križ pri Litiji. Ivan Strle, 27. dom. p., 3. stotn.; pojasnila Ani Strle, Matena, p. Ig.

Vojaška odlikovanja slovenskih častnikov. Red železne krone 3. razreda z vojno dekoracijo pred sovražnikom padli stotnik domobr. pp. 27, Franc Dobnik. Vojaški zaslužni križec 3. razr. z vojno dekoracijo nadporočnik Rudolf Majerič, stotnik 11. domobr. pp. Karol Dolenc, sin tukajšnjega ravnatelja Rih. Dolenc. Duhovniški zaslužni križec 2. razreda na belorudečem traku vojni kurat Ivan Kociper, duhovnik lavantinske škofije. Najvišje pohvalno priznanje nadporočnik 26. domobr. pp. Metod Rakuša. Stotnik 47. pp. Viljem Hlavka. Asistenčni zdravnik dr. Mirko Černič, vojaške bolnice št. 9/10.

Slovenski častniki odlikovani: Vitezki križec Leopoldovega reda z vojno dekoracijo generalmajor Karol Zahredniček, poveljnik 44. domobransko inf. brigade. Železna krona III. reda z vojno dekoracijo podpolkovnik 73. pp. Ivan Trampuš. Vojaški zaslužni križec 3. razr. z vojno dekoracijo poročnik v rezervi Stanko Mašič, 2. bos. here. pp. in Lovrenc Sušnik, poročnik 1. bos. here. p., nadporočnik 71. pp., Miroslav Intihar, poročnik 8. pp., Edvard Gangl, stotnik 12. pp., Evgen in

stotnik 27. pešp. Adolf Ferlinz. Najvišje pohvalno priznanje: stotnik 24. pp. Josip Jaklič, poročnik 24. pp. Henrik Majcen. Pri balkanski armadi pohvaljen stotnik domobranskega p. Emil Petsche. — Vojaški zaslužni križec 3. razr. na traku vojne dekoracije naporočnik 27. domobr. pp. Henrik Konrad in stotnik 26. dom. pp. Edvard Vavpotič.

Odlikovani z bronasto kolajno: četovodja Perč Florijan, Berdnik Maks, Petek Fran, Dobravec Janez; desetniki: Mlakar Janez, Cigler Janez, Jokel Karol, infant, Grabnar Anton. — Pri 7. lovskem bat. srebrno hrabrostno svetinjo 1. razr., nadlovec Gregor Skaza, podlovec Pavel Kveder. — 2. razreda pa podlovca Hladnik Josip in Škoda Franc, patrolvodja Kokač Anton, lovci Blaznik Anton, Kocjan Ivan, častn. sluga Salamon Martin.

Vojni kurati so vpoklicani; gg. Brvar Ignacij, Drešar Ivan, Dejak Alojzij.

Urednik „Slovenca“ Franc Terseglav ujet. Četovodja 47. pešpolka Anton Rop, doma od Sv. Lenarta v Slov. goricah poročja, da je g. Terseglav prišel dne 25. marca res v rusko ujetništvo.

Goljufive mlekarice. Že dalje časa se je opazalo, da je mleko nekaterih mlekaric iz novomeške okolice silno vodeno. Še-le zadnji čas so se začeli merodajni krogi za to malo zanimati. Par mlekaric, ki so prodajale z vodo zmešano mleko, je bilo že kaznovanih. To je že vendar od sile, da se niti pri mleku ne bo več smel nihče zanesti na kakovost.

Aprovizacija v Novem mestu. Povsod po kolikor toliko večjih mestih so občine poskrbele pravočasno za cene zaloge živil. Osobito žita so nekatera mesta o pravem času nakupila, da ga lahko po zmernih cenah meščanstvu, osobito revnejšim, razprodajo. Kaj pa pri nas v Novem mestu? Kje so pa naše zaloge? Ali smo pri nas res vsi tako brez izjeme založeni, da je vsako večje poseganje javnih korporacij na polje aprovizacije odveč? O tem bomo še lahko več o priliki govorili.

Denarni poštni promet z Nemčijo se deloma zopet odpravi. Dunaj, 9. aprila. (Kor. urad.) Z 10. t. m. se promet s poštnimi nakaznicami z nemško državo v omejenem obsegu zopet odpravi. Najvišji znesek, ki se more potom poštno nakaznice poslati v Nemčijo, se do nadaljnjega določi s 500 markami. Posamezen pošiljalec more na en in isti dan oddati v Nemčijo le eno poštno nakaznico.

Majdičev mlin v Kranju stoji. Valčni mlin Vinko Majdiča v Kranju, eden največjih mlinov v tostranski polovici, je za nedoločen čas ustavil obrat.

Cena masti v Budimpešti. Dunajski listi poročajo, da velja sedaj v Budimpešti kilogram masti pet kron, v par dneh bo pa kilogram masti v Budimpešti 15 K.

Cena beli moki na Ogrskem in na Hrvaškem. V Budimpešti so uradno določili ceno najboljši beli moki za mesec april po 80 K 36 vin. 100 kg. V nadrobni prodaji stane 1 kilogram bele moke — če se sploh še dobi — 90 vinarjev, v Zagrebu pa 1 K 20 vinarjev.

Žitni monopol v Švici. V švicarskem narodnem svetu se je izjavilo, da je žitni uvozni monopol zelo koristil ljudstvu. Vlada je kupila žito tako poceni, da ga lahko oddaja po 40 frankov. Narodni svet smatra da je nujno potrebno, da se uvede žitni monopol trajno.

Krušne izkaznice na Kranjskem se vpeljejo v nekaterih krajih z dnem 25. aprila. Tudi v Ljubljani jih dobijo.

Francoski jezik v javnosti v Strašburgu prepovedan. „Frankfurter Zeitung“ poroča: Strasburški guverner je pod kaznijo z ječo po vojaški postavi prepovedal v javnosti govoriti francosko.

Ali ne morete tega izvršiti v enem tednu? — Pokažimo v dejanju vsi svojo domovinsko ljubezen! Na pomoč najrevnejšim med nami! Najlepše svojo domovinsko ljubezen v sedanjem času pokažemo

v dejanju, ako kupimo srečke „Slovenske Straže“. Velika loterija „Slovenske Straže“ je namenjena ubogim otrokom, vdovam in našim invalidom. Ta plemeniti namen, ki mora vzdramiti tudi najbolj mrzla srca, poleg tega veliko število dobitkov bi pač moral vzdigniti vsakega, kdor čita te vrstice, da takoj, gotovo pa tekom enega tedna kupi nekaj srečk „Slovenske Straže“. Kupite srečke takoj, ker s tem pomagate upravi loterije, da hitro ve, kje in koliko srečk je že razprodanih. Skrbite, da bodo vse srečke, ki so sedaj v prometu, v prihodnjih dneh pokupljene. Kdor ima sočutje do svojih trpečih rojakov, kdor z dejanji ljubi svojo domovino, bo to gotovo takoj storil. Srečka velja samo 1 krono, dobitkov je 1715 v skupni vrednosti 20.000 kron. Glavni dobitek 5000 kron. Žrebanje že maja meseca. Pismena naročila na več srečk sprejema pisarna „Slovenske Straže“ v Ljubljani. Naj se dobi mnogo plemenitih Slovencev in Slovenk, ki stopijo okoli svojih znancev in znank ter nabere kronice za srečke ter jih z naročilom pošljejo „Slovenski Straži“.

Ali ste že kupili srečke „Slovenske Straže? Kupite takoj! Srečka samo 1 K.

Število ujetnikov v Nemčiji. Wolffov urad poroča: Dne 1. marca 1915 so se nahajali v nemškem ujetništvu: Francozi: Častnikov 3868, moštva 238.496; Rusi: Častnikov 5140, moštva 504.210; Belgijci: Častnikov 647, moštva 39.620; Angleži: Častnikov 520, moštva 20.207. Skupaj 10.175 častnikov in 802.533 mož.

„Svetovna vojska“. Pod tem naslovom je pričelo izhajati lepo delo v zvezkih v zalogi Katoliške Bukvarne v Ljubljani. Delo je opremljeno z lepimi slikami in bo nudilo enoten in nepretrgan popis današnjih bojev, poleg tega bo pa podalo tudi mnogo izvornih črtic, slik in vojnih dogodkov, katerih niso prinesli časopisi. Uredništvo „Svetovne vojske“ ima namreč na razpolago že sedaj obilo dopisov in poročil po največ od slovenskih vojakov, ki so se vdeležili bojev na južnem ali severnem bojišču. Delo bo vsled tega zelo zanimivo in bo vredno, da si je shrani vsaka hiša za spomin na današnje težke dni svetovnih dogodkov. S prav posebnim zanimanjem pa bodo po tej knjigi posegli naši vojaki, ko se vrnejo iz bojišč, saj bodo popisani v knjigi boji, katerih so se sami vdeležili in ki so jim živo v spominu. Časopisi se pogube, ta knjiga pa bo ostala v spomin nam in znancem, saj bo nudila kroniko slovenskega junaštva.

Vsak posamezen zvezek, ki je dokaj obširen, velja 60 vin., četrtletno (6 zvezkov) pa znaša samo 3 krone, katere je treba poslati pri naročilu naprej.

Loterijske številke.

Gradec, 14. aprila 6 20 24 67 13

Štedilnik (šparherd)

še skoraj nov — in tudi nova postelja se proda. — Kdor kočje kupiti, naj se oglasi pri podpisanim **Franc Sekula,**

Kandija št. 74, pri Kolodvoru.

Ob belokranjski železnici.

Ker se bo po sklenjenem miru ptujski promet na belokranjski železnici, ki se je pred vojsko jedva začel, gotovo poživil, naj bi sledeče zgodovinske in ortografske črtice služile potnikom v pouk in orijentiranje.

Ko zdrčiš iz metliškega kolodvora memo Križevske vasi poleg Kulpe* (Valvazor jo imenuje Schuldstrom, vendar pa pravi, da pride ime najbrž od „Collapsis“, kakor se nahaja pri Strabonu in se je pozneje prevrglo v Kulpe) proti postajališču na Dobravcih, odtod po dobavškem polju mimo vražjih kamenov, zablesti se naenkrat pred teboj s kositarjem krita, majhna

* Valv. II, XV., str. 535.

a znamenita cerkva imenovana M. B. v Kloštru. Stoji le nekaj korakov proč od železniškega mostu ob robu strmine, pod katero se strni potok Krupa z Lahinjo, ki priteče od Črnomlja. Lega sama že priča, da mora ta cerkva imeti starodavno zgodovino. Isto dokazuje tudi pravljica: Že davnem času se je zdela ta lega za cerkev nepripravna, zato so mislili sosesčanje, da bi cerkev porušili, pa jo sezidali na bolj priročnem kraju, tako na Kučercu, tik ceste med Kloštr in Gradacom, ali na Tičnici, senožeti ob cesti na Vranoviče, ali na nasprotnem Hribu. Bog sam jim te nakane prepreči. Ko pridejo namreč zidarji cerkve podirati, bilo je na pondeljek, zagledajo okrog cerkve grozno veliko kač. Vsi zbeže. Gredó k župniku in mu to povedó. Župnik veli počakati do četrtega. Toda, groza, kač je še več. Kaj storiti? „Božji prst je to“, pravi duhovnik. Pustimo to. Gotovo Materi Božji ta kraj ljubši, kakor oni, ki smo ga mi izbrali.“ Ko pridejo nekoliko dni pozneje cerkve le popravljat, ni bilo nobene kače več. Valvazor pripoveduje (II. zv. str. 790.), da so to cerkev sezidali črnomaljski gosp. Hohenwarti.** Rodovina teh, pravi, je izumrla pred 12 leti, torej pred dobrimi 200 leti. Name-ravali so l. 1467 poleg cerkve pozidati tudi samostan, a so to preprečili turški pohodi. Ustanovno pismo pa je še ohranjeno. Pisano v srednjeveški nemščini glasi se v prevodu približno:

„V imenu svete nerazdružljive Trojice in Marije vse hvale vredne Kraljice, spoznavamo jaz Jurij (Leta 1449 bil je deželni glavar na Kranjskem, l. 1450 pa deželni oskrbnik ali sodnik. On in Kaspar sta bila pohvaljena od cesarja Friderika V. radi svojega junaštva v pretečih nevarnostih, kakor kaže ces. dipl. iz l. 1463.) in Kaspar, brata Črnomeljska nadtočajnika v Kranjski marki, in jaz Andrej Hohenwarti, poglavar grofije Metliške, za se in vse svoje dediče, in naznanjamo, kakor spričuje to pismo vsem, ki ga vidijo, slišijo in berejo, ki sedaj žive, ali pa še bodo živeli, da smo prevdarili, premislili in pred očmi imeli, da je ta solzna dolina minljiva in da ni nič gotovejšega, kakor smrt in nič negotovejšega, kakor čas smrti, da tudi vse časno imetje minljivega sveta zgine in da nima potem človek ničesar, kot dobra dela, ki si jih je pridobil s pomočjo sv. Duha in da z minljivim blagom čisto sree in zvesta volja po Kristusu kupi krono večnega življenja, zato smo mi po dobrem prevdanku, z resno voljo sklenili in začeli samostan pri Gradacu, Metliške gosposčine po redu sv. Frančiška, kakor to predpisuje papeževo pismo, zidati in ustanoviti Bogu vsemogočnemu v slavo in čast Njegove ljube matere Marije, nebeške kraljice, da bi se v tem (samostanu) za nas, za naše prednike in potomce in za vse druge žive kristjane, nedolžno jagnje in presv. Telo našega G. J. K. Bogu Očetu, ki ima nad njim svoje veselje, vsak dan darovalo. (Dalje prihodnjic.)

** Rodovina Hohenwartov je jako stara. Schönleben misli v svojih „Annales Carnioliae“, da je bil tudi škof Gebhard naslednik škofa Wolfganga l. 994. iz te rodovine. Hohenwarti so imeli dedno vrhovno točajstvo, imeli mnogo posestev, večje pravice in prostosti. Andrej Hohenwart udeležil se je l. 1469. z Miroslavom Wolfgangom Galenberškim in Vilhelmom Auersperg vojske proti Turkom, katere je paša poslal na Kranjsko ropat.

Slovenski junaki.

Naše izgube. Uradni izkazi imenujejo izmed dolenskih vojakov nastopne izgube: 17. pp.: Arnovšek Edvard, 5. stot., Dobropolje, ranjen; Avgustin Jožef, 5. st., Toplice, r.; Ausec Josip, 2. st., Studenec, r.; Bahar Ivan, Št. Vid, 4. st., r.; Baša Ivan, 5. st., Jablanica, r.; Belaj Josip, 16. stot., Lienfeld, r.; Belovič Ivan 3/IV maršst., Vinica, mrtev; Berdajs Franc, 3. st., Temenica, r.; Blažič Miha, 2. st., Trebelno, r.; Bučar Fran, 1. st., Trebelno, r.; Butkovec

Ivan, 6. st., Toplice, r.; Črtalič Alojzij, 6. st., Št. Jernej, mrtev; Dejak Alojzij, 5. st., Dolenjavas, r.; Eršte Anton, 1. st., Št. Peter, r.; Franko Anton 2/VI maršst., Št. Jernej, mrtev; Grabrina Fran, 3. st., Litija, r.; Gamšek Fran, 3. st., Videm, r.; Gašpar Alojzij, 6. st., Turjak, r.; Gorenc Alojzij, 8. st., Bučka, r.; Gorjup Anton, 1. st., Lužarje, r.; Grebenc Fran, 8. st., Turjak, r.; Habič Josip, 6. st., Trebelno, r.; Hribar Ivan, 4. st., Šmihel, r.; Jakovčič Jos., Griblje, 6. st., r.; Jenko Martin, 6. st., Prečna, mrtev; Jurajevič Jože, 6. st., Podzemelj, r.; Kadunc Jos., 6. st., Tribuče, r.; Kalar Franc, novomeški okraj, 6. st., mrtev; Kastelic Vinko, 6. st., Šmarje, r.; Kavšek Mihael, 5. st., Št. Rupert, r.; Kirar Fran, 2. odd. strojnih pušk, Bučka, r.; Klembas Karol, 3. st., Vrhovo, r.; Knavs Anton, 2/6 maršst., Hrib, r.; Korošec Ivan, 1. st., Gradac, ujet; Kos Ivan, 7. st., Kresnice, mrtev; Krisch Adolf, Osilnica, 6. st., r.; Kumar Ivan, Trebnje, 2. st., r.; Kužnik Ivan, 4. st., Toplice, r.; Lamovšek Martin, 2. st., Št. Rupert, r.; Lendič Ivan, 7. st., Mokronog, r.; Levstik Ivan, 3. st., Sv. Gregor, mrtev; Ligevič Josip, 2. st., kočevski okraj, mrtev; Lužar Matija, 6/6 maršst., Bučka, r.; Majerle Matija, 2. st., Loka, Mavec Ivan, Tomišelj, 2. st., r.; Menart Josip, 4. st., Žalna, r.; Mikolič Fran, 3. st., Bučka, r.; Muhovec Jakob, 3. st., Predgrad, mrtev; Nemanič Anton, 3. st., Božakovo, mrtev; Novak Alojzij, 5. st., Ribnica, r.; Novak Niko, 4. st., Adlešiči, r.; Novak Pavel, 7. st., Sv. Križ, mrtev; Omahen Ivan, 4. st., Vel. Gaber, ujet; Pangeršič Josip, 2. odd. strojn. pušk, Velika Dolina, ujet; Papež Ivan, 7. st., Črnomelj, r.; Pauc Karl, 4. st., Št. Jernej, r.; Peer Anton, 1. st., Fara pri Kostelu, r.; Praznik Ignacij, 7. st., Gradisče, r.; Prelesnik Fran, 7. st., Kočevje, mrtev; Prelesnik Ivan, 3. st., Ribnica, r.; Primec Pavel, 7. st., Tomišelj; Pucelj Matija, 7. st., Toplice, r.; Pureber Alojzij, 7. st., Šmihel, r.; Puš Anton, 2. st., Grosuplje, r.; Pust Ivan, 6. st., Dolenjavas, r.; Rogelj Alojzij, 5. st., Trebnje, r.; Rotar, Fran, 4. st., Šmihel-Stopiče, r.; Skoparc Izidor, 3. st., Metlika, r.; Škufca Franc, 1/6 maršst., Hudo, r.; Škulj Štefan, 7. st., Lužarje, r.; Šmit Gabriel, 6. st., Trebnje, r.; Smolnikar Jos., 7. st., Trebnje, mrtev; Štepic Ivan, 6. st., Trebnje, r.; Strah Franc, 7. st., Dobrepolje, r.; Tisovec Feliks, 3. st., Straža, r.; Trotošek, Franc 3/6 maršst., Sv. Križ, r.; Veseli Anton, 6. st., Sv. Gregor, r.; Vidmar Jos., Rudolfovo, 5. st., ujet; Vrhovšek Ivan, 1. st., Krško, mrtev; Žagar Franc, 2. st., kočevski okraj, mrtev; Zalar Franc, 5. st., Studenec, r.; Završnik Jos., 7. st., Studenec, r.; Žnidaršič Daniel, 6. st., Bučka, r.; Zobec Matija, 3. st., Ribnica, r.; Zoran Franc, 1/6 maršst., Št. Peter, Zorec Josip, 4. st., Vel. Lašče, r.; Kaplja Alojzij, Krško, 7. lovski bat., umrl.

Od 17. pp. se izkazuje še: poročnik Beneš Josip, r.; prapor Bizjak Franc, mrtev; stotnik pl. Canisius Viktor ponovno ranjen; nadporočnik Cichy Kurt, r.; praporščak Dolšak Viljem, mrtev; poročnik Fiala Ivan, mrtev; poročnik Fink, Josip, r.; praporščak Knobloch Rihard, mrtev; poročnik Krajč Herman, r.; praporščak Rauter Mihael, drugič r.; poročnik Šluga Miroslav, r.; poročnik Šiška Ivan, r.; stotnik Sočnik Mavricij, mrtev; poročnik Verdanz Rudolf, ranjen.

Taki so slovenski vojaki.

S Karpatov je pisal zopet Janez Blatnik s Težkevođe svojemu bratu. Pismo je značilno za naše značajne in poštene fante:

Ti mi pišeš, da boš moral za menoj kmalu priti. Le vesel bodi, ako si le za to! Saj sem jaz že 7 mesecev na bojnem polju in skoro ni dneva, da bi ne stal sovražniku nasproti, kjer so sovražne krogle kot dež padale, pa Marija me je vedno varovala. Jaz sem še živ in brez naj-

manjšega udarca iz ognja prišel. Le korajžno! Ako bi se bal, potem bi bilo bolje doma ostati, pa kokoši pasti. Kar udaj se v božjo voljo. Res je lušno doma, a tu je vse drugo življenje. Veliko je treba prebiti, najhujša je pa zima v Karpatih. Vendar vse to vojaku ni nič.

Med tem časom je našo baterijo zadel težki udarec. Našega dobrega in ljubega očeta, našega stotnika je sovražna krogla zadela in mu v pljučah obtičala. Dolgo je nas vodil in nas skrival pred sovražnim ognjem, kakor kokla svoje male. Tako dolgo nas je skrival, dokler ni njega samega doletela nesreča. Tako gre čas naprej, a o miru ni duha ne sluha. Jaz sam sem se že temu tako privadil, da skoro ne vem, ali sem doma ali v Karpatih. Res je nevarno in težak vojskinci čas, a vse se prebije za milo domovino.

Zdaj Vas pa vse prav lepo pozdravim, posebno pa Tebe, ljubi moj brat.

Tvoj ljubeči brat Janez Blatnik.

Književnost.

„Svetovna vojska“. 11. sešitek, ki je te dni izšel, opisuje prve boje med nemškimi in francoskimi četami, ki so se vršili ob francosko-nemški meji meseca avgusta. Popis boja je sestavljen zelo zelo pregledno in ima to prednost, da so med bojne popise vpletene pripovedovanja vojakov, ki so se teh bojev udeleževali, tako, da ni vsa stvar suhoparna, temveč živahna in zanimiva. Sešitek krasi tri izvirne slike. 12. sešitek bo nadaljeval s popisi bojev v Belgiji do padca Antwerpna. V 13. sešitku pa bodo priobčena pisma slovenskih vojakov, ki so se borili na belgijskem bojišču pri težkih avstrijskih motornih baterijah. Opozorjamo tudi na vspeled, ki je objavljen, na ovitku 11. sešitka. Z 12. sešitkom poteče drugo četrtletje za naročnike, nakar iste že zdaj opozorjamo in delo toplo priporočamo. „Svetovna vojska“ se naroča v Katoliški Bukvarni v Ljubljani. Vsako četrtletje šest sešitkov velja 3 krome. Drugo četrtletje, ki nudi tudi velik, krasen zemljevid Evrope, pa stane 4 krome, ker ima zemljevid za naročnike „Svetovne vojske znižano ceno 1 krono.

Nova avstrijska rdeča knjiga. Izšla je rdeča knjiga, ki vsebuje zbirko dokazov za kršitev mednarodnega prava po državah, ki se vojskujejo z Avstrijo. — Tretji del zbirke je posvečen postopanju z avstrijskimi in ogrskimi državljani v Belgiji, Franciji, Veliki Britaniji, Rusiji in Srbiji. Končno razpravlja zbirka o kršitvah vojne prava po Rusiji in Srbiji in vsebuje številne fotografije krogelj, ki so po vojnem pravu prepovedane, pred in po uporabi, od katerih so najbolj zanimive dum-dum krogle.

Žlogarjeve

Šmarnice

se dobijo pri J. Krajec nasl. v Novem mestu za ceno 2 kroni, po pošti 10 vinarjev več.

Pretresljivi prizori iz zračnega boja.

V angleških listih krožijo sedaj razni članki o prizorih iz zračnega boja. Med drugimi pripovedujejo listi tudi to epizodo: Neki poročnik, ki se je dvignil z letalom, katerega je vodil narednik, je imel nalogo, izslediti neko skrito nemško baterijo, ki je delala angleškimi in francoskim pozicijam mnogo škode. Voditelj aeroplana, narednik, pripoveduje o poletu to-le: „Ko smo dospeli nad nemške pozicije, so nas ti pričeli obstreljevati s šrapneli. Dvignili smo se višje in smo opazili namesto ene tri nemške baterije. Poročnik si jih je zaznamoval ter mi velel, ker sva svojo nalogo dovršila, da naj krenem nazaj. Obrnil sem stroj, toda komaj sva preletela kakih 500 korakov, pričeli so okrog naju

frčati šrapneli huje kot prej. Gost dim naju je zavijal v oblake, tako, da ni bilo možno videti kakih 20 metrov daleč. Skušala sva priti iz tega peklenkega ognja, a šrapneli, dobro merjeni, so eksplodirali z vsilo nad najinima glavama. En trenotek sem mislil, da mi je razpočila glava. Obenem sem se čutil naenkrat slabega, nato pa je naenkrat padla taka megla, da sem sedel pri stroju kakor v noči. Kljub slabosti in bolečinam sem obdržal stroj v isti višini. Krogle so sedaj frčale bolj poredkoma. Ker se poročnik ni nič oglasil, sem vprašal, če je zdrav, a nisem dobil odgovora. Ker sem mislil, da me morda ni slišal, sem se obrnil in ponovil vprašanje. Pri tem sem odprl oči, a nisem zopet dobil nobenega odgovora in noč je bila povsod okrog mene, da nisem prav nič videl. Menil sem, da sem naenkrat čisto sam na stroju, da je bil poročnik zadet in da je padel na zemljo. Bal sem se, bil sem v višini 6000 čevljev nad zemljo, priporočal Bogu svojo dušo ter menil, da je moja zadnja ura prišla. Ker sem pa še slišal grmenje sovražnih baterij pod seboj, se me je polastila edina želja, vrniti se k našim četam. Grmenje topov me je plašilo in obrnil sem stroj v smer, v kateri sem menil, da so moji tovariši. Komaj sem plul kaki dve minuti v tej smeri, ko se je oglasil poročnik za menoj: „Višje, višje!“ Mehanično sem ubogal, stroj se je nenadno dvignil, pri tem pa odtrgal na neki cerkvi križ. Bil je torej zadnji trenotek. Če bi bila plula v isti smeri naprej, bi se bila zaletela v cerkveni zvonik in se ubila. Zahvalil sem se poročniku in se opravičil, ker nisem nič videl. Vprašal sem ga nato, če je ranjen in on mi je odgovoril, da je ranjen, in kakor domneva, težko. Nato mi je še dal razna navodila glede smeri, nakar sva se spustila, ko mi je on to ukazal, na tla. Slišal nato nisem nič več, videl itak nisem nič, a začutil sem, kako sva dospela na zemljo. Ko so k stroju prihiteli tovariši, se jim je nudil strašen prizor. Voditelj aeroplana, narednik, je bil slep, slep za vedno, poleg bledega moža z mrtvimi očmi pa je slonelo truplo poročnika, ki je par trenotkov prej izdihnil svojo dušo.

Naši novinci na bojišču.

Iz Tirolskega se je oglasil kot ranjenec g. prečenskemu kaplanu Šusteršiču vrli Planinšekov sin Jakob iz Gor. Kamenc. Med drugim opisuje svoje doživljanje na bojišču in v bolnici tako-le:

Najprvo sporočam, da sem sedaj v bolnici v mestu Bruneck na Tirolskem; bil sem namreč med prvimi ranjen. Ko smo prišli dne 18. marca na bojišče, je bila prva noč še precej mirna; le sem in tja se je čul kak strel iz pušk. Ležali smo v kritjih, da smo se nekoliko spočili. Zjutraj zgođaj smo vstali, da smo si nekoliko ogledali bojišče. Bilo je v velikem gozdu, zaraščenem s smrekami. Razdelili so nas po kompanijah in nas podučili, kako se moramo zadržati v slučaju spopada.

Nato se je pričelo delati stanovanje, da bi dobili boljše zavetje proti mrazu in snegu. Delo je šlo hitro izpod rok. Midva z Martinom (brat) sva gradila, drugi so nama pa urno donašali.

Dne 19. marca ob 3. uri sva šla pa na stražo. Nekaj časa je bilo mirno; okrog 4. ure je pričelo pa gromenje ruskih topov, ki so bruhali na nas granate in šrapnele. Pokalo je strašno; posebno granate so pustile velik sled za seboj. Le hvala Bogu, da jih ni bilo veliko zadetih; bilo je le nekaj mrtvih in ranjenih. Ko sem prišel s straže nazaj in sem pričel graditi še bolj varno zavetje, se je pa v trenutku razpočil v zraku ruski šrapnel in se razsiral okrog mene. Hvala Bogu, da nisem dobil kaj bolj težkega; bil sem le v levo roko nad dlanjo zadet, a drugim se ni nič hudega pripetilo.

Martin me je hitro obvezal. Morala sva se ločiti, dasi prav težko, ker bi bil rad ostal tako skupaj. Šel sem v bolnico in dospel tjekaj z bojišča okoli 11. ure po noči. Tam sem tudi prenočeval; noč je bila strašna. Celo noč so gromeli kanoni in regljale strojne puške. Ob 11. uri po noči je pričel Rus napadati, pa se je zelo opekel. Izgubil je mnogo mrtvih in ranjenih. Tudi so naši vrli lovci ujeli 460 Rusov, koje so prignali zjutraj zgođaj; naših ni bilo veliko ranjenih.

Ko so prišli še drugi ranjenci k zdravniku, smo šli skupaj v bolnico v bližnji trg, ki je oddaljen kakih 40 km od bojišča. Pota so strašno slaba. Blato kar teče po njih. Ko sem šel skoro 5 ur po takih potih, sem zopet ostal čez noč v bolnici, zjutraj sem se pa odpeljal z vlakom v Eperies in odtod drugi dan naprej z vlakom, polnim ranjencev. Rdeči križ nam je precej dobro postregel. Vozili smo se 36 ur do Nitre. Tam so nas peljali v bolnico, kjer smo ostali deset dni.

Poslovili smo se 2. aprila. Velik vlak je vozil naše ranjence skozi Dunaj, kjer so nas prav prijazno in dobro postregle dunajske gospe in gospodične s čajem, kavo, cigarami in cigaretami. Odtod so nas peljali skozi Dunajsko-Novomesto in Beljak v tirolsko mesto Bruneck. Izstopili smo na Veliko nedeljo; razvrstili so nas po raznih poslopih. Jaz in še dva Slovenca sva v hotelu, ki je sedaj v bolnico spremenjen. Krog in krog so veliki hribi, pokriti z debelim snegom. Roka se mi dobro zdravi. Z Bogom. — Jakob Planinšek.

Velika svota denarja 154-0-7

se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. — Brezplačna pojasnila pošilja: Srečkovno zastopstvo 13, Ljubljana.

Dr. Ferd. Trenz

ordinira vsak dan na svojem domu na Draškovcu pri Št. Jerneju.

Vsako sredo pa ordinira v Kostanjevici od 2. do 4. ure popoldne. 4-3-2

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

≡ v lastnem domu v Kandiji ≡

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4³/₄ 0/0

1-0-3

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.